दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-230

1

13.06.2024 गुरुवासरः वि.सं. २०८० ज्येष्ठशुक्लसप्तमी ज्येष्ठ 31 प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

२४ जूनत आरभ्यते १८ तमायाः लोकसभायाः प्रथमसत्रम्

१८ तमायाः लोकसभायाः प्रथमसत्रम् अस्य मासस्य २४ दिनाङ्कात् आरभ्यते। अस्मिन् सत्रे नवनिर्वाचितसदस्यानां शपथग्रहणं, अध्यक्षस्य निर्वाचनं, राष्ट्रपतिसम्बोधनं, चर्चा च भविष्यति। यत्र राज्यसभायाः २६४तमं अधिवेशनमपि अस्मिन् मासे २७ दिनाङ्के आरभ्यते। आगामिमासस्य तृतीये दिने आगामि संसदस्य सत्रस्य समाप्तिः भविष्यति।

केन्द्रीयसंसदीयकार्यमन्त्री किरेन रिजिजुः उक्तवान् यत् देशस्य जनाः निर्णयं कृतवन्तः। अधुना देशस्य सेवायै कार्यं कर्तुं अस्माकं कर्तव्यम् अस्ति। सः उक्तवान् यत् संसदः १४० कोटिभारतीयानाम् आकांक्षाणां पूर्तये चर्चां कर्तुम् आदर्शमञ्चः अस्ति।

प्रधानमन्त्रीनरेन्द्रमोदी विदेश मंत्री सुब्रह्मण्यम-जयशंकरः च कुवैते दुरापन्ने भीषणे आग्निकाण्डे महद्-दुःखं व्यक्तमकुरुताम्

प्रधानमन्त्रीनरेन्द्रमोदी विदेश मंत्री सुब्रह्मण्यम-जयशंकरः च कुवैते दुरापन्ने भीषणे आग्निकाण्डे महद्-दुःखं व्यक्तमकुरुताम्। अस्यां दुर्घटनायां चत्वारिशदधिकजनाः कालग्रासभूताः अभवन् सहैव पञ्चशदधिकजनाः व्रणिताः सन्ति। श्रीजयशंकरः आश्वासनं प्रदत्तवान् यत् कुवैते भारतीय दूतावासः प्रभावितेभ्यः सर्वेभ्यः जनेभ्यः साहाय्यं प्रदास्यति।

तेलुगु-देशम् पार्टीति दलस्य प्रमुखः नाराचन्द्रबाबू-नायडुः आंध्रप्रदेशस्य मुख्यमंत्रित्वेन शपथग्रहणं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः। तेलुगु देशम पार्टीति दलस्य प्रमुखः नाराचन्द्रबाबू नायडुः अद्य कृष्णा मण्डलस्य केसरपल्ली इत्यत्र आंध्र प्रदेशस्य मुख्यमंत्रित्वेन शपथ ग्रहणं कृतवान्। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः, एनडीए- दलस्य नेतारः च शपथग्रहणसमारोहे उपस्थिताः आसन्। तेलुगुदेशमदलस्य प्रमुखः नाराचन्द्रबाबूनायडुः कृष्णमण्डलस्य केसरपल्ली-आइटीपार्क इत्यत्र अद्य प्रातः सप्तविंशतिः निमेषाधिक एकादशवादने राज्यस्य राज्यपालः एस अब्दुलनजीरः आन्ध्रप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रीरूपेण शपथग्रहणं कारितवान्। तेनैव सह जनसेनादलस्य त्रयः, भारतीयजनतादलस्य एकं च समेत्य चतुर्विंशति नवनिर्वाचितसदस्याः मन्त्रिपरिषदः शपथग्रहणं कृतवन्तः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी मुख्यातिथिरूपेण कार्यक्रमे उपस्थितः आसीत्। कार्यक्रमे उपस्थिताः अन्ये गणमान्यजनाः केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः, केन्द्रीयस्वास्थ्यमन्त्री तथा भाजपादलस्य अध्यक्षः जेपी नड्डा, केन्द्रीयमार्गपरिवहनमन्त्री तथा च वरिष्ठभाजपानेता नितिनगडकरी

, केन्द्रीयकृष्णाङ्गार उत्खननमन्त्री जी किशनरेड्डी, केन्द्रीयमन्त्रिणः एनडीएसहयोगिनं च समेत्य चिराग पासवान, रामदास अथवाले, अनुप्रिया पटेल, महाराष्ट्र मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे, भारतस्य पूर्व उपराष्ट्रपति एम वेंकैया नायडु, भारतस्य पूर्व मुख्यन्यायाधीशः एन.वी. रमणः च उपिस्थतः आसीत्।

ओडिसा- एकः सामान्यः शिक्षकः मोहनचरणमाझी ओडिसाराज्यस्य मुख्यमन्त्रित्वेन शपथं स्वीकृतवान

हिमसंस्कृतवार्ताः,डॉ.अमनदीपशर्मा। मोहन माझी ओडिशायाः नूतनः मुख्यमन्त्रित्वेन शपथं ग्रहीतवान तेन सह उपमुख्यमन्त्रीद्वयमपि शपथं कृतवन्तौ। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः अपि तस्य शपथग्रहणसमारोहे उपस्थिताः आसन् । उपमुख्यमन्त्रीपदे प्रथमवारं विधायकः प्रभातिपरिदा तथा षड्बारस्य विधायकः के.वी.सिंहदेवः चयनितौ। मोहनमाझी जनजातिनां-कृते आरक्षितस्य केओन्झार-आसनात् राज्यविधानसभा सदस्यत्वेन निर्वाचितः, सः सशक्तः आदिवासीमुखः अस्ति । नवीनपटनायकस्य २४ वर्षीयशासनानन्तरं केसरपक्षेण ओडिशानगरे बीजुजनतादलस्य सत्तातः निष्कासनं कृतम् । १४७ विधानसभासीटेषु ७८ विधानसभासीटेषु भाजपा विजयं प्राप्य त्रयाणां स्वतन्त्रविधायकानां समर्थनेन स्वशक्तिं ८१ यावत् कृतवती । एतेभ्यः विहाय ११ मन्त्रिणः राज्यमन्त्रिणः च शपथग्रहणं स्वीकृतवन्तः मोहनचरणमाझी पूर्वमुख्यमन्त्रीं नवीनपटनायकं स्वनिवासस्थाने शपथग्रहणसमारोहे भागं ग्रहीतुं आमन्त्रितवान्, ततः नवीनपटनायकः कार्यक्रमे आगत्य सर्वान् आश्चर्यचकितवान् कृतवान्।

ध्यातव्यमस्ति यत् मोहनचरणमाझी प्रारम्भे राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघस्य कार्यकर्ता रूपेण सरस्वती शिशुमन्दिरे शिक्षत्वेनापि कार्यं कृतवान, तदनन्तरं सः ग्रामपंचायतस्य प्रधानत्वेनापि निर्वाचितः। तस्य पिता एकः चतुर्थश्रेणी कर्मचारी आसीत्।

सुभाषितम्

यथा चित्तं तथा वाचो
यथा वाचस्तथा क्रियाः।
चित्ते वाचि क्रियायां च
साधुनामेकरूपता॥

भावार्थ- जो चित्त (मन) में हो वही वाणी से प्रकट होना चाहिए और जो वाणी से प्रकट हो उसके अनुरूप ही कार्य करना चाहिए। जिनके चित्त, वाणी और कर्म में एकरूपता होती है वही साधुजन होते हैं।

✍ प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

अपराधः – चम्बायां सलूणीक्षेत्रे आईबी इत्यस्य एएसआई अधिकारिणः हत्या

चम्बा-नगरस्य सलूणी-नगरे एकः विचलितः प्रसंगः प्रकाशे आगतः। अत्र किहारक्षेत्रे एकस्य आईबी संस्थायाः एएसआई अधिकारिणः हत्यायाः प्रकरणं चर्चायामस्ति। घटनायाः सूचना प्राप्तमात्रेण जिलापुलिसाधिकारी चम्बा, उपमण्डलाधिकारी सलूणी, उपमण्डलपुलिसाधिकारी सलूणी च स्थलं प्राप्तवन्तः। स्थलात् प्रमाणं संग्रहीतुं न्यायिकविशेषज्ञानाम् एकं दलं तत्र आहूतम् अस्ति। सूचनानुसारं बुधवासरे प्रातःकाले किहारपुलिसस्थानकात् प्रायः ८० मीटर् दूरे आईबी संस्थायाः एएसआई इत्यस्य मृतदेहः मार्गपार्श्वे शयितः अभवत्। प्रारम्भिकान्वेषणे अस्याः हत्यायाः प्रकरणम् इति ज्ञात्वा पुलिसदलेन तत् स्थानं मुद्रितम्। मृतस्य शिरसि व्रणस्य चिह्नानि प्राप्तानि। मृतकः एसएसआई अरुणकुमारः मंडीजनपदस्य निवासी आसीत्।

प्रधानमंत्री नरेंद्रमोदी जी-सप्त शिखरसम्मेलने सम्मिलितुं गुरुवासरे इटलीं प्रयास्यति

प्रधानमंत्री नरेंद्रमोदी जी-सप्त शिखरसम्मेलने सम्मिलितुं श्वः इटलीं प्रयास्यति । विदेश-सचिवः विनय-क्वात्रा नवदिल्ल्यां प्रावोचत् यत् शुक्रवासरे जायमाने सम्मेलने भारतं एकेन विकासोन्मुख देशस्य रूपेण आमंत्रितम् अस्ति । सः प्रोक्तवान यत् इयं यात्रा भारताय वैश्विक दक्षिणक्षेत्राय च महत्वपूर्णविषयेषु वैश्विक नेतृभिः सह सुदृढ सम्बन्ध-निर्माणस्य अवसर प्रदास्यति । शिखर सम्मेलने भारतस्य इयं एकदशतमः श्री-मोदिनः च निरन्तरं पञ्चमः भागग्रहणावसरः भविष्यति। प्रधानमंत्री अस्मिन् सत्रे सम्मिलितः भविष्यति । सम्मेलनम् अतिरिच्य, श्रीमोदिनः जी-सप्त-देशानां नेतृभिः सह द्विपक्षीयोपवेशनं अपि सम्भाव्यते । श्रीमोदी इटली-देशस्य प्रधानमंत्रिणा जियोर्जिया-मेलोनी इत्यनया सह उपवेशनं करिष्यति । विदेश सचिवः प्रावोचत् यत् भारतं स्विट्जरलैंड-देशे आयोध्यमाणे यूक्रेन-शांति-शिखर सम्मेलन उचित-स्तरे सम्मिलितं भविष्यति। अस्मिन् मासे स्विट्जरलैंडे आयोक्ष्यमाणे सम्मेलने न्यूनातिन्यूनः नवति देशाः सम्मिलिताः भविष्यन्ति ।

महिलाभ्यः १५०० रुप्यकाणि दातुं सज्जता, २३ कोटिरुप्यकाणि मुक्तानि

'इन्दिरागांधी- प्रियभगिनी- योजनायाः' सञ्चिका वित्तविभागात् निर्गता

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। हिमाचले 'इन्दिरागांधी-प्रियभगिनी-योजनायाः' अन्तर्गतं पात्रमहिलानां कृते प्रतिमासं १५०० रूप्यकाणि दातुं सञ्चिका वित्तविभागात् स्वच्छा कृता अस्ति। एतां योजनां चालयन् ई-सोम्साविभागेन लोकसभानिर्वाचनस्य आचारसंहितापूर्वं वित्तविभागाय सञ्चिकां प्रेषिता आसीत्, यत्र प्रायः ९०० कोटिरूप्यकाणां आग्रहः कृतः आसीत् राज्यसर्वकारेण कृतस्य निर्णयानुसारं सम्पूर्णे राज्ये केवलं पञ्चलक्षं पात्रमहिलाः एव अस्याः योजनायाः लाभं प्राप्तुं अर्हन्ति। मध्ये निर्वाचन-आचारसंहितायां आरोपणं कृत्वा वित्तविभागात् एषा सञ्चिका न प्रकाशिता। अधुना अस्मिन् विषये निर्णयः कृतः। सम्प्रति विभागेन प्राप्तानाम् आवेदनानां क्रमणं भविष्यति, तेषु पात्रमहिलानां सम्पूर्णे राज्ये १५०० रूप्यकाणि प्राप्तुम् आरभन्ते। अस्य कृते वित्तविभागेन सम्प्रति २३ कोटिरूप्यकाणि दातुं सहमतिः कृता। योजनाविभागेन अग्रे एषा अनुमतिः सम्बन्धितविभागाय प्रेषिता अस्ति। अधुना सम्बन्धितविभागः एतत् धनं योग्यमहिलानां कृते स्वजिलाकल्याणाधिकारिणां माध्यमेन उपलब्धं करिष्यति। एतदर्थं केवलं निर्वाचन-आचारसंहितापूर्वं प्राप्तानाम् आवेदनानां प्रथमं परीक्षणं कर्तव्यं भविष्यति। त्रिषु मण्डलेषु निर्वाचन आचारसंहितायां प्रवर्तनस्य कारणात् सम्प्रति सर्वकारः नूतनानां आवेदनानां विषये विचारं कुर्वन् अस्ति। राज्यसर्वकारेण पूर्वं लाहौल-स्पीतिमण्डले एषा योजना कार्यान्विता कृता।

शीघ्रमेव सहस्रशः लाभार्थिभ्यः चतुःसहस्ररुप्यकाणि मासिककोशधनम् प्रदास्यते- मुख्यमंत्री

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला । मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् २०२४-२५ वित्तवर्षे सुख- आश्रययोजनायां १०६१ अनाथबालानां कृते सामाजिकसुरक्षारूपेण १.९९ कोटिरूप्यकाणि, ३,१२१ लाभार्थिभ्यः कोशधनरूपेण प्रतिमासं ४,००० रुप्यकाणि, उत्सवृत्तिरूपेण १६.८९ कोटिरूप्यकाणि च शीघ्रमेव प्रदास्यते। १०२५ अनाथबालानां कृते ६५.७६ लक्षरूप्यकाणां राशिः वितरिता भविष्यति। अस्य कृते औपचारिकतानां समाप्तेः प्रक्रिया प्रचलति। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं उच्चशिक्षायाः कृते ४८ लाभार्थिभ्यः १५.५२ लक्षरूप्यकाणां, व्यावसायिकप्रशिक्षणार्थं १७ बालकानां कृते ७.०२ लक्षरूप्यकाणां, कौशलविकासाय एकस्य बालकस्य कृते १७,५०० रूप्यकाणां, स्टार्टअप परियोजनानां कृते त्रयाणां बालकानां कृते ६ लक्षरूप्यकाणां आर्थिकसहायता प्रदत्ता। २०२३-२४ वर्षस्य कृते च द्वाभ्याम् अनाथबालकाभ्यां भूमिः आबंटिता अस्ति। मुख्यमन्त्री सुखाश्रययोजनायाः माध्यमेन अनाथबालानां विश्वस्तरीयशिक्षां प्राप्तुम् आकांक्षा पूर्णा भवति। सुक्खुः अवदत् यत् बालसंरक्षणगृहस्य तिस्रः अनाथबालिकाः शिमलानगरस्य कान्वेण्ट तारा हॉल विद्यालये प्रवेशं प्राप्तवत्यः। तासां कृते शीघ्रमेव परिवहनस्य सुविधा उपलब्धा भविष्यति। बालसंरक्षणगृहस्य पञ्च बालकाः शिमलानगरस्य दयानन्दसार्वजनिकविद्यालये प्रवेशिताः सन्ति, चत्वारः अनाथबालकाः सोलननगरस्य पाइनग्रोव-विद्यालये, सुन्दरनगरस्य डीएवीविद्यालये च द्वौ बालकौ प्रवेशितौ। तेषां शिक्षायाः सम्पूर्णं व्ययः सर्वकारः वहति। राज्यस्य अन्येषु प्रतिष्ठितेषु शैक्षणिकसंस्थानेषु अधिकानाम् अनाथबालानां नामाङ्कनस्य सम्भावनाः अन्वेष्टुं सम्बन्धितविभागाय निर्देशः दत्तः। सः अवदत् यत् २०२३-२४ वित्तवर्षे मुख्यमन्त्री सुखाश्रययोजनायाः अन्तर्गतं बालसंरक्षणसंस्थासु निवसतां १०८४ बालकानां कृते १.०२ कोटिरूप्यकाणां आर्थिकसहायतायाः लाभः प्राप्तः, २७१९ लाभार्थिनश्च प्रति ४,००० रुप्यकाणां मासिकं कोशधनाय ४.३४ कोटिरूप्यकाणां आर्थिकसहायता प्रदत्ता अस्ति। बालकाः उत्साहेन उत्सवम् आचरन्ति इति सुनिश्चित्य १०८४ बालकानां कृते उत्सववृत्तिरूपेण ५९.८१ लक्षरूप्यकाणि, वस्त्रवृत्तिरूपेण ५४.२० लक्षरूप्यकाणि, पोषणवृत्तिरूपेण ३२.५२ लक्षरूप्यकाणि च वितरितानि सन्ति।

मुख्यमन्त्रिणा सह मिलिताः नवनिर्वाचितविधायकाः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। लाहौल- स्पीतिविधानसभाक्षेत्रस्य नवनिर्वाचितविधायिका अनुराधा राणा तथा कुटलैहड़विधानसभाक्षेत्रस्य नवनिर्वाचितविधायकः विवेकशर्मा च बुधवासरे प्रतिनिधिमण्डलेन सह मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुक्खुना सह मिलिताः। मुख्यमन्त्री विधानसभा उपनिर्वाचने विजयं प्राप्तुं तेभ्यः शुभकामनाः अददत्। मुख्यमन्त्री तेभ्यः आश्वासनं दत्तवान् यत् राज्यसर्वकारः तेषां विधानसभाक्षेत्राणां विकासाय सर्वसम्भवं साहाय्यं करिष्यति। सः अवदत् यत् उपनिर्वाचनेषु विजयः राज्यसर्वकारस्य नीतिषु योजनासु च राज्यस्य जनानां पूर्णविश्वासः अस्ति इति दर्शयति। अनुराधा राणा विवेकशर्मा च मुख्यमन्त्रिणः उपनिर्वाचनेषु विजयं सुनिश्चितं कर्तुम् कृतानां बहुमूल्यप्रयत्नानाम् आभारं प्रकटितवन्तौ। ते अवदन् यत् राज्यसर्वकारः समाजस्य सर्वेषां वर्गानां कल्याणं सुनिश्चितं करोति तथा च जनसमर्थनेन प्राप्तं विजयं तस्य प्रमाणम् अस्ति।

विधानसभा-उपनिर्वाचने निर्वाचितानां षड्विधायकानां शपथग्रहणम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला । हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः उपनिर्वाचनेषु निर्वाचितानां षट् विधायकानां शपथग्रहणम् अभवत्। विधानसभाध्यक्षः कुलदीपसिंह पठानिया बुधवासरे राज्यविधानसभापरिसरे पदस्य गोपनीयतायाः च शपथं दत्तवान्। तेषु काङ्ग्रेसतः चत्वारः अर्थात् गगरेटतः राकेशकालिया, कुटलैहड़तः विवेक शर्मा, लाहौल- स्पीतितः अनुराधा राणा, सुजानपुरतः कप्तानः रंजीत राणा च शपथं गृहीतवन्तः। भाजपायाः विधायकद्वयं धर्मशालातः सुधीर शर्मा, बडसरतः इन्द्रदत्त लखनपालः च शपथं गृहीतवन्तौ। एतेषु विवेक शर्मा, अनुराधा राणा, कप्तानः रंजीत राणा च प्रथमवारं विधानसभा सदस्याः निर्वाचिताः सन्ति। शपथग्रहणसमारोहे मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः उपमुख्यमंत्री मुकेश अग्निहोत्री, मंत्रिणः विधायकाः आदयः मान्योमान्याः उपस्थिताः अभवन्।

जनसमूहेन विक्रीतस्य अभ्यर्थिनः कृते निर्गमनमार्गं दर्शितम् - मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः

विधानसभा अध्यक्षः कुलदीपसिंह पठानिया उक्तवान् यत् षट् नवनिर्वाचितसदस्यानां शपथग्रहणं कृतम् इति। सर्वेभ्यः शुभकामनाः अभिनन्दनानि च। सदनस्य अध्यक्षत्वेन सदस्यानां पूर्णसमर्थनं भविष्यति इति उक्तवान्। विधानसभायां हिमाचलस्य हितसम्बद्धान् विषयान् उत्थापयित्वा जनकल्याणे योगदानं दास्यति इति अपि तेभ्यः अपेक्षितम्। इदानीं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् भाजपा जूनमासस्य चतुर्थे दिने सर्वकारस्य निर्माणस्य विषये वदति। बहुमतस्य कृते काङ्ग्रेसपक्षस्य एकस्य आसनस्य आवश्यकता आसीत्, परन्तु उपनिर्वाचने वयं चत्वारि आसनानि प्राप्य ३८ आसनानि प्राप्तवन्तः। अधुना अस्माभिः सार्धत्रिवर्षपर्यन्तं सार्वजनिककार्यं कर्तव्यम् अस्ति। हिमाचलस्य स्वावलम्बनस्य दिशि अनेके निर्णयाः कृताः, क्रियमाणाः च सन्ति। मुख्यमंत्रिणा उक्तं यत् विक्रीतानाम् अभ्यर्थीनां कृते भाजपा नामपत्रं दत्तवती, जनसमूहः ८० प्रतिशतं सफलः अभवत् यत् तेभ्यः बहिः गन्तुं मार्गं दर्शितम्।

काङ्ग्रेस-सर्वकारेण केवलं प्रतिशोधस्य भावनया सह कार्यं कृतम् - लखनपालः

हिमसंस्कृतवार्ताः - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। भाजपायाः नवनियुक्तयोः विधायकयोः सुधीरशर्मणः, इन्द्रदत्तलखनपालस्य च विधानसभां प्राप्ते सति नेताविपक्षः जयरामठाकुरः तथा सर्वैः विधायकदलैः स्वागतम् विहितम्। अस्मिन् अवसरे सुधीर शर्मा उक्तवान् यत् लोकसभानिर्वाचने काङ्ग्रेससर्वकारः दुर्गतिम् अवाप्तवान्, धर्मशालायां वयं स्वयमेव काङ्ग्रेसपक्षं पराजितवन्तः। हिमाचलप्रदेशे असत्यस्य राजनीतिः कार्यं न करोति, काङ्ग्रेसः सर्वदा असत्यस्य राजनीतिं कृतवान् अस्ति। सः अवदत् यत् नरेन्द्रमोदी तृतीयवारं देशस्य प्रधानमन्त्री अभवत्, जगतप्रकाशनड्डा द्वितीयवारं केन्द्रसर्वकारे मन्त्री अभवत् इति अस्माकं कृते सौभाग्यस्य विषयः अस्ति। इन्द्रदत्तलखनपालः अवदत् यत् रविवासरे शपथग्रहणं कृत्वा प्रधानमन्त्री कार्यभारं स्वीकृतवान्। केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलस्य प्रथमसमागमस्य अध्यक्षतां कृत्वा प्रमुखनिर्णयद्वयं कृतवान्। प्रथमः निर्णयः प्रधानमन्त्री आवासयोजनायाः अन्तर्गतं देशस्य निर्धनानां कृते त्रिकोटिगृहाणि निर्मातुं द्वितीयः किसानसम्माननिधेः अंशं कृषकाणां लेखासु विमोचनं च आसीत्। एतेन ज्ञायते यत् केन्द्रसर्वकारः देशस्य सुदृढीकरणाय कियत् सकारात्मकरूपेण कार्यं कुर्वन् अस्ति। सः अवदत् यत् राज्ये काङ्ग्रेससर्वकारः केवलं प्रतिशोधस्य भावनया सह कार्यं कृतवान् यत् राज्यस्य हिताय नास्ति।

राजभवने योगस्पर्धायै प्रतिभागिनः चयनिताः विंशतितमे जूनमासे सर्वे गच्छन्ति पटना

हिमसंस्कृतवार्ताः- राघवनाथः झा, दरभंगा। विंशतितमे जूनमासे राजभवने पटना अन्तर्विश्वविद्यालय- योगस्पर्धा आयोजिता अस्ति। अस्मिन्नेव स्पर्धायां भागं ग्रहीतुं संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य शिक्षाशास्त्रविभागे बुधवासरे चयनस्पर्धा आयोजिता या आसीत्। यस्मिन् विविध- विद्यालयेभ्यः आगतानां प्रतिभागिनां मध्ये प्रायः षट् प्रतिभागिनः चयनिताः अभवन्।

एतद्विषये विज्ञापनं दत्त्वा पी. आर. ओ. निशिकान्तः उक्तवान् यत् 05 जून दिनाङ्के एव राज्यपालस्य प्रमुखसचिवः राजभवनपटना-स्थे विंशतितमे जूनमासे प्रस्ताविते अन्तर्विश्वविद्यालय-योगस्पर्धायां भागं ग्रहीतुं संस्कृतविश्वविद्यालयं पत्रं लिखितवान् आसीत्। अत्र अपि वदामः यत् पटना-आयोजितायां योगस्पर्धायां प्रथम, द्वितीय, तृतीय स्थानं प्राप्नुवतां प्रतिभागिनः 21 जून दिनाङ्के अन्तरराष्ट्रीय- योग- दिवसस्य अवसरं प्राप्य माननीयं कुलाधिपतिना सम्मानिता भविष्यन्ति। अत्र, योगचयनसमितेः अध्यक्षः डॉ. शिवलोचनझा, संयोजकः डॉ. सुधीरकुमारझा, डॉ. त्रिलोकझा, डॉ वीरसनातनपूर्णेन्दुरायः, गोपालकृष्णमिश्रः, डॉ. मुकेशप्रसादनिरालः, पवनसहनी इत्येतेषाम् उपस्थितौ प्रतिभागिनः चयनिताः अभवन्। चयनितेषु प्रतिभागिषु श्रुतिसिंहः, रोहितकुमारझः, आयुषकुमारझा, बाबुलराजः, नितीशकुमारठाकुरः समेत दशजनाः चयनिताः प्रशिक्षणार्थम् अभवन्। प्रशिक्षकाः इति रूपेण गोपालकृष्णमिश्रः, शशिभूषणरायः, शशिरञ्जनः च आसन्। अनेन अवसरः डॉ. दिनेशझा, डॉ घनश्याममिश्रः, डॉ. रामसेवकझः, डॉ. महानन्दठाकुरः एवं शिक्षाशास्त्रविभागस्य कर्मिणः उपस्थिताः आसन्। चयनस्पर्धायाम् अनेके विद्यालयीयाः छात्रच्छात्राः च भागं गृहीतवन्तः।

संस्कृतविश्वविद्यालये विज्ञानप्रदर्शनी उद्घाटिता विवरणं श्रुत्वा अतिथयः विस्मिताः अभवन्

हिमसंस्कृतवार्ताः दरभङ्गा राघवनाथझा १३जून। आवासीयसंस्कृत-प्रशिक्षणवर्गे बुधवासरे संस्कृत-विज्ञान-प्रदर्शनी आयोजिता। अपराहे त्रिसमये प्रशिक्षण-हालमध्ये नगरस्य प्रसिद्धचिकित्सकः डॉ.मृदुलकुमारशुक्लः, विश्वविद्यालयपरिसरे स्टेट-बैंक-शाखाप्रबन्धकः प्रवीणचन्द्रझः च संयुक्तरूपेण सूत्रं छित्वा प्रदर्शनीमिमां उद्घाटितवन्तौ। उक्तविवरणं प्रदाय पीआरओ निशिकान्तः उक्तवान् यत् प्रदर्शनीमध्ये संस्कृत-ग्रन्थेषु शास्त्रेषु च वर्णितानि दृष्टान्तानि आधुनिकविज्ञानः कथं स्वीकृतवान्, तस्य सुन्दरं चित्रणं कृतम् अस्ति। प्रदर्शन्याः अवलोकनं कुर्वन्तः चिकित्सकः डॉ.शुक्लः उक्तवान् यत् "संस्कृते विज्ञानस्य अद्भुतसमागमं दृष्ट्वा मनः प्रफुल्लितम् अभवत्"। प्रशिक्षणवर्गे उपस्थितानां छात्राणां संख्या एवं सम्पूर्णपरिसरस्य संस्कृतमय-पर्यावरणं दृष्ट्वा सः वर्गे सर्वसम्भवसहाय्यं करिष्यामीति आश्वासनं दत्तवान्। तस्य चिकित्सालये अनेकाः चिकित्सकाः सहकर्मिणः च प्रशिक्षणवर्गस्य प्रतिभागिनां स्वास्थ्यपरीक्षणे निरन्तरं यतमानाः सन्ति। शाखाप्रबन्धकः प्रवीणचन्द्रझः उक्तवान् यत् "विज्ञानप्रदर्शनीस्यायोजनं अस्मिन्नेव वर्गेण समाजाय सुखदं संदेशं दास्यति। आधुनिकतायाः धावने अस्या संस्कृतविज्ञानप्रदर्शनीस्य महती भूमिका अस्ति। युवानः अत्र आगत्यास्याः प्रदर्शनीमवलोकयितुं यतिष्यन्ते।" तत्र, सीनेटसदस्यः अंजीतकुमारचौधरी विज्ञानप्रदर्शनीं संस्कृत-प्रशिक्षणवर्गं च संस्कृतविश्वविद्यालये शैक्षणिक-पर्यावरण-निर्माणाय अभूतपूर्वप्रयत्नं इति उक्तवान्। एवं डॉ.शिवकिशोररायः अपि विज्ञानप्रदर्शनीं, पुस्तकप्रदर्शनीं च प्रचलन्तं प्रशिक्षणकार्यं दृष्ट्वा इदं दरभङ्गायाः ऐतिहासिकं कार्यमिति उक्तवान्। उद्घाटनसमारोहे डॉ.शिवलोचनझः, डॉ.दिनेशझः, डॉ.महानन्दठाकुरः, डॉ.घनश्याममिश्रः, डॉ.दयानाथझः, डॉ.त्रिलोकझः, डॉ.सुधीरकुमारझः, डॉ.विभाकरदूवे, प्रान्तमन्त्री डॉ.रमेशकुमारझः, सहमन्त्री डॉ.अभिषेकद्विवेदी, देव निरञ्जनदीक्षितः, मनीषकुमारः, राजकिशोरः, अमितकुमारझः, डॉ.वीरसनातनपूर्णेन्दुरायः, डॉ.छविलालः, डॉ.सुधीरकुमारः समेत अनेके उपस्थिताः आसन्।

हरितचिह्ने शेयरविपण्याः समापनम्; यत्र सेन्सेक्सः १५० अंकैः कूर्दितवान्, अपरे च निफ्टी २३३०० अंकैः सह पारे अभवत्

(हिमसंस्कृतवार्ताः - दिलीपः (नादौनम्)
सप्ताहस्य तृतीयव्यापारदिने गृहशेयरविपणौ दृढप्रारम्भानन्तरं समापनम् अपि हरितचिह्ने एव अभवत । बुधवासरे सेन्सेक्सः, निफ्टी च हरितचिह्ने स्थगितौ अभवताम् । पूर्वं निफ्टी, मिडकैप् च सूचकाङ्कः दिवसस्य व्यापारे स्वस्य नूतनं उच्चतमं स्तरं प्राप्तवन्तः । परन्तु दिवसस्य व्यापारसमाप्तेः अनन्तरं विपण्यां लाभः दृष्टः । अन्ततः सेन्सेक्सः ७६,६०६.५७ इति स्थाने १४९.९८ (०.१९%) अंकलाभेन सह समाप्तः । नेशनल् स्टॉक एक्सचेंजस्य निफ्टी बुधवासरे सर्वकालिकं उच्चतमं स्तरं प्राप्तवान् यत्र निफ्टी ५८.११ (०.२५%) अंकैः वर्धमानः २३,३२२.९५ अंकैः समाप्तः ।

डॉलर बनाम रूप्यकः

गृहविपणौ सकारात्मकप्रवृत्तेः कारणात् बुधवासरे अमेरिकीडॉलरस्य विरुद्धं ८३.५६ प्रतिडॉलरं (अस्थायी) रुप्यकाणां मूल्यं त्रिपैसाः सुदृढं जातम्।

सुवर्ण-रजतौ

बुधवासरे सुवर्णस्य मूल्येषु विगत दिवसस्य तुलने न्यूनता अभवत्, अन्तिमव्यापारदिने अर्थात् मंगलवासरे सायं २४ कैरेट् सुवर्णस्य दरः प्रति १० ग्रामं ७१४४५ रुप्यकैः सह समापिता आसीत्, १२ जून दिनाङ्के सुवर्णस्य १३५ रुप्यकाणां न्यूनता अभवत् तथा च... प्रति १० ग्रामं ७१५८० रुप्यकैः इति अंक स्तरमागत्य स्थगितः ।

बुधवासरे रजतस्य मूल्ये निरन्तरं वृद्धिः अभवत्। यत्र प्रतिकिलो रजतस्य मूल्यः पूर्वव्यापारदिवसस्य तुलने + ४८४ रुप्यकाणां वृद्ध्या सह ८८१९२ रुप्यकेषु व्यापारः आसीत् अर्थात् बुधवासरे रजतस्य मूल्यः प्रतिकिलोग्रामं ८७७०८ रुप्यकैः सह स्थगितः अभवत् ।

सुव्यक्तित्वम्

डॉ तेज़प्रकाशपूर्णानन्दव्यासः

कस्यचन गुणानुवादः मह्यं रोचतेतरां, यदि स महानुभावः सद्गुणी स्यात् । एतादृशः महानुभावः मया गणमाध्यमेषु दृष्टः, परिचितपूर्वः, सः गुणिजनः हि आदरणीयः डा०तेजप्रकाशपूर्णानन्दव्यासः महाभागः वर्तते । आमेरिकायाम् अधीतविद्यः, हृद्विशेषज्ञः, मानवहृदय-अन्ताराष्ट्रिय-पादपपोषकतत्त्वानां कश्चन सुदक्षः वैज्ञानिकः वर्तते । महोदयस्य संस्कृतप्रीतिः महती । अत्यन्तं सरलहृदयः, अमायिकः च वर्तते । मध्यप्रदेशस्य इन्दौरनगरे एकस्मिन् निष्ठावति ब्राह्मणपरिवारे जातः सः महोदयः अत्यन्तं धर्मनिष्ठः, सदाचारी चास्ति । महाभागस्य पिता श्रीमद्भागवतस्य प्रसिद्धः प्रवाचकः वर्तते । माता अपि व्रतपरायणा काचित् विदुषी अवर्तत । महोदयस्य उन्नतलेखादीनां पठनसौभाग्यं मयापि लब्धमस्ति, अनेन ज्ञानतत्त्वेन नितराम् उपकृतोऽस्यहमपि । महोदयस्य गुणव्याख्या शब्दैः प्रकाशयितुं न शक्यते । एतादृशाः महाभागाः सदैव इतरेषाम् अनुकरणीयाः भवन्ति । महोदयं प्रति सधन्यवादं कृतज्ञतां ज्ञापयामि, सविनयं नमस्करोमि च । धन्यवादाः !

✍असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः,
नारदोपाध्यायः

हिमसंस्कृतवार्तायै सहयोगं कुर्वन्तु
दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमसंस्कृतवार्ताः
हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः
संस्कृतकार्यमिदम् पुण्यकार्यमिदम्
इदं संस्कृताय न मम

अरुणाचलमाहात्म्यम् (उत्तरार्धः)-८ ब्रह्मविष्ण्वोः अरुणाचलमन्दिरनिर्माणम्

ब्रह्मा उवाच, "हे देवदेव भवतः ऐश्वर्य भाग्यवशात् प्राप्तेन भवदनुग्रहेण विना केन वेदितुं शक्येत? अकर्तृकानि वाक्यानि वेदरूपाणि तव एव अविनाशि ऐश्वर्यम् अस्ति। भवत्पुरतः कोऽहं विष्णुर्वा एते इन्द्रादयः दिपालाः वा स्मः? जगतः निर्माणरक्षणयोः भवानेव कर्तास्ति। हे पार्वतीनाथ वयं पशवः भवान् च पशुपतिः। अतः पाशैः अस्मान् बन्धुं मोक्तुं वा भवदन्यः कः समर्थः स्यात्?
षड्विंशतितत्त्वरूपः भवान् सर्वं व्याप्नोति। भवन्तं याथातथ्येन वर्णितुं कः ज्ञानी समर्थः स्यात्? भवान् षड्रिपून् संहर्तुं षड्विंशति-आगमरूपैः शुनकैः आखेटक्रीडां कुर्वन् किरातः असि। पूर्वं दक्षयज्ञे वीरभद्रः भवतः आज्ञया अस्मभ्यं प्रभूताः शिक्षाः दत्तवान्। भवता शूलेन जलन्धरः अन्तकः अन्धकश्चैते दैत्याः दीर्णाः। भवतः प्रतिवीरः कः अस्ति? यदि भवान् कण्ठे कालकूटं अधारयिष्यत् तर्हि वयं कथं जीवधारणां कर्तुम् अशक्ष्याम? देवदारुवने पूर्वं कर्मठानां मुनीनां प्रक्षोभं जनयित्वा पुनश्च भवान् दयया तान् अनुगृहीतवान्। यदि भवान् स्वस्य चरणेन अपस्मारदैत्यं न आक्रान्तवान् स्यात् तर्हि इदं सर्वं विश्वम् तेन आक्रान्तम् अन्धकारमयं जातं स्यात्। भवता स्वस्य अर्धनारीश्वरूपं न प्रकटीकृतम् अभविष्यत् तर्हि कथमहं चराचरस्य जगतः सर्जनं कर्तुम् समर्थः अभविष्यम्? भवता स्तम्भितः शम्बरदैत्यस्य हस्तः कियत्कालं भवतः जयस्तम्भः इव स्थितः आसीत्! मोहग्रस्तः हरिः भवतः शूलेन अङ्गुल्याम् आहतः सन् भवतः कपालं स्वस्य रुधिरेण अपूरयत्। भवता यदि परशुरामाय शस्त्रास्त्राणि न शिक्षितानि स्युः तर्हि सः कथं क्षत्रियेभ्यः वैरस्य प्रतिनिर्यातनं कर्तुं प्राभविष्यत्? नृसिंहावतारे हरिः हिरण्यकशिपोः नाशानन्तरम् जगतः नाशाय प्रवृत्तः तदा शरभावतारं धृत्वा भवान् तं निगृहीतवान्। यदा विष्णुः भवन्तं सहस्रकमलैः पूजयितुम् ऐच्छत्। भवता तेषु एकं कमलं निगूहितम्। तदा विष्णुना स्वस्य नेत्रकमलमेव समर्प्य पूजा सम्पादिता। तस्य भक्त्या प्रसन्नेन भवता तस्मै सुदर्शनचक्रं दत्तम्।" नन्दिकेश्वरः उवाच, "एवं ब्रह्मणा कृतया स्तुत्या विष्णोश्च प्रार्थनया शिवः प्रससाद। ब्रह्मणः च सृष्टिकर्तृत्वं पुनः अनुमन्यत। चन्द्रशेखरः वात्सल्येन उभौ अब्रवीत्, "मद्विषयकस्य ज्ञानस्य अभावात् भवन्तौ उद्धतौ जातौ। मां गुरुं स्मृत्वा सृष्टिनिर्माणं तद्रक्षा च एतयोः कार्ययोः भवन्तौ प्रवर्तेताम्। अस्मिन्प्रदेशे मया भवतोः अनुग्रहः कृतः इत्यतः एतत् पुण्यक्षेत्रं पुंसां कृते मोक्षदायकं भवेत्। एतस्मिन् क्षेत्रे त्रियोजनपर्यन्तं निवसन्तः मानवाः दीक्षां विनापि मत्सायुज्यं प्राप्नुयुः। पशुपक्षिणां वृक्षादिस्थावराणामपि सहजतया एव मोक्षदायिनी बुद्धिः उत्पद्येत्। वेदान्तस्य ज्ञानं यत् तद् अत्यन्तम् आयाससजन्यम्। तथापि अस्मिन् क्षेत्रस्य दूरतः दर्शनात् अथवा केवलस्मरणेनापि विनायासं तद् नृणां हस्तगतं भवेत्। मम तेजोमयी स्थावरा मूर्तिः अरुणाचलनाम्ना अत्रैव निवसेत्। युगान्तेऽपि तां महासागराः न मज्जयेयुः, मरुतः न चालयेयुः वह्निश्च न दहेत्। एतद् ज्योतिर्मयं लिङ्गम् अनुल्लङ्घ्य आकाशस्थ जोतिंषी तारकाश्च समन्तात् एव मार्गक्रमणं कुर्युः। येषु अहम् अनुग्रहं कर्तुम् इच्छामि ते जीवाः अत्र जन्म प्राप्नुयुः। तदनन्तरं च वेदान्तज्ञानं विनैव ते मोक्षम् अवाप्नुयुः।

एषः अरुणाचलः दूरात् प्रणामेन, समीपतश्च प्रदक्षिणात् पापिनामपि निःश्रेयसप्रदः भविष्यति। महात्मनां वासः अत्र नित्यमेव स्यात्। एतं क्षेत्रं त्यक्त्वा तैः न कुत्रापि गन्तव्यम्। तस्मात् भवन्तौ नित्यमेव शोणाचले निवसताम्। एवं शिवेन उक्ते तं कामारिं प्रणम्य विधिमाधवौ व्यज्ञापयताम्, "जगदाधारतां गतः एषः अरुणागिरिः तिष्ठतु अत्र तथापि तस्य तेजः सुदुःसहम् अस्ति। अतः एषः अरुणागिरिः सामान्यशैलवत् भवतु। प्रतिवर्षं कार्तिके मासि कृत्तिकानक्षत्रे दिनात्यये एषः स्वज्योतिं विवृणुयात्। यद्यपि एषः अद्रिः नृणां शर्मदः भवति तथापि एतस्य महदाकारात् भक्तानां कृते नैषः अर्चितुं शक्यः। अतः अस्मत्प्रार्थनया भवान् एतस्य अरुणाद्रेः उपत्यकायां पूर्वस्यां दिशि लिङ्गरूपेण तिष्ठतु। तं अरुणलिङ्गं अभिषेक-अनुलेपादिभिः विविधोपचारैः आवाम् अर्चावः। तव पूजार्थम् अत्र केशराः आम्राः, पाटलाः, नागकेसराः, अरग्वधाः, कुरबकाः इत्यादयः बहवः पुष्पिणः वृक्षाः सन्ति। हे भगवन् भवता अत्रैव स्थेयं येन भवतः अर्चनात् आवां भक्तिदाढ्यं प्राप्नुयावः, चित्तशुद्धिं सम्प्राप्य आवयोः अनादिः अविद्या नाशं गच्छेत्। हे भव, साङ्गवेदाः, धर्मशास्त्र पुराणानि शैवागमाः च भवता एव कृत्वा आवाम् उपदिष्टाः। गुरुरूपिणा भवता भक्तानां निःश्रेयसाय अष्टाविंशतिः शैवागमाः अपि कथिताः। तेषु यथोक्तं तेन प्रकारेण भवतः पूजनोपासने कृत्वा आवाम् अज्ञानजनिताम् आर्तिं न प्राप्नवाव तद् हे शङ्कर वद।"

नन्दिकेश्वरः उवाच, "एवं विधिमाधवाभ्यां विज्ञप्ते सति महादेवः अभाषत, 'हे भद्रौ भवद्भ्यां यदुक्तं तदेव मम मनीषितमपि। कामिकातन्त्रोक्तेन मार्गेण मम अर्चनं भवन्तौ कुरुथः येन शैवागमज्ञानं भवतोः हृदि पुनः उद्भासेत।"
एवं विधातृगोविन्दौ उक्त्वा शङ्करः अन्तर्धानं गतः। ततश्च तत्र एकस्य मङ्गलकरस्य लिङ्गस्य उद्भवः जातः। साश्चर्यं तच्चावलोक्य मुकुन्दः ब्रह्मा च तं लिङ्गं चिरम् अर्चयित्वा सन्तोषितवन्तौ। तौ शोणनाथस्य नानाशिल्पयुतं मन्दिरम् अपि विश्वकर्मणा कारितवन्तौ। देवस्य अभिषेकाय तौ नानातीर्थमयमेकं सरः खानितवन्तौ। तौ अरुणाख्यमेकं पुरमपि कल्पयामासतुः यं लब्ध्वा धूर्जटिः कैलासं गन्तुमपि नोत्कण्ठते। तस्यां पुर्यां ब्रह्मर्षयः देवाः, गन्धर्वाः,अप्सरसः, सिद्धाः, विद्याधराः, यक्षाश्च पौरजनाः अभवन्। सकलानि तीर्थानि गङ्गाद्याः सरितश्च कूपत्वं प्राप्ताः तत्र निवसन्ति।

नन्दनादीनि वनानि गोगोष्ठरूपेण गोलोकः, नैगमाः (वेदाः) आगमरूपं धृत्वा पर्वताः गोपुराणि भूत्वा, विधिरूपेण स्मृतयः तत्र विद्यन्ते। भूताः प्रेताः पिशाचाः,वेतालाः,कटपूतनाः मानुषं देहं धृत्वा तत्र निवसन्ति। शिवः अपि केनापि अविज्ञातः कौपीनधारी सिद्धः भूत्वा अरुणाख्ये पुरे वासं करोति।"
"ब्रह्माविष्णू अपि तत्र भस्मलिप्तौ चिरं स्थित्वा अरुणेशं समर्चतुः। स्वयमाचार्यौ भूत्वा वर्णानुसारं भक्तेभ्यः दीक्षादानमपि कृतवन्तौ। प्रातः स्नात्वा तौ पुष्पपत्रादीनि समाहृत्य सर्वमन्त्रेषु श्रेष्ठम् अरुणनाथस्य मन्त्रं जपन्तौ धूपप्रदीपनैवेद्यादिभिः गीतवादित्रनर्तनैः प्रदक्षिणा- नमस्कार- मुद्राबन्धादिभिः शिवम् अर्चयामासतुः। एवं षोडशवर्षसहस्राणि शङ्करं समभ्यर्च्य ब्रह्मविष्णू शिवज्ञानं प्राप्तवन्तौ।"

नन्दिकेश्वरः उवाच, "पितुः शिलादस्य मुखात् यावदहं श्रुतवानासम् तावदिदं मया भवते श्रावितम्। इतोऽपि कियत् भवान् श्रोतुम् इच्छति?"
मार्कण्डेयः उवाच, "भवतः मुखात् यत् श्रोतव्यमासीत् तत् अहं श्रुतवान्। तथापि महता कुतूहलेन आक्रान्तः अहं एते मुनयश्च महादेव्या गौर्या कथं तपः तप्तं तद्विषये श्रोतुम् इच्छामः।"
नन्दिकेश्वरः अभाषत्, "हे महामते मार्कण्डेय, या अहं अवगतवान् तथा एतत्सर्वं कथयामि। भवान् जानाति एव यत् पूर्वं दक्षपुत्रीं दाक्षायणीं सतीनाम् अधिदेवतां सतीं शिवः परिणीतवान्। सा भर्तुः अपमानात् पितरि दक्षप्रजापतौ क्रुद्धा सती प्राणान् कथं त्यक्तवती एतत् भवता श्रुतमेव। अनन्तरं हरस्याज्ञया वीरभद्रेण दक्षाध्वरस्य विध्वंसनं कृत्वा दक्षस्य मस्तकं छिन्नम्। ब्रह्माच्युतादयः देवाश्च शिक्षिताः।"
"सा देवी सती हिमवतः गृहे पुनः जन्म लब्धवती। तस्याः नाम उमा अथवा पार्वती इति। यदा देवः स्थाणुवने समाधिमग्नः आसीत् तदा पार्वती तस्य परिचर्यां करोति स्म। तदा देवैः प्रेषितः कामः शिवस्य मनसि कामेच्छां जनयितुं शिवस्योपरि स्वबाणान् चालितवान्। तदा भग्नसमाधिना शिवेन क्रोधात् तृतीयं नेत्रमुद्घाट्य कालाग्निना कामस्य दहनमेव कृतम्। ततश्च पार्वती स्वस्य तपसः आचरणेन शिवं प्रासादयत्। शिवेन तया सह विवाहः कृतः। पार्वत्या सह सः एकान्ते रममाणः अभवत्। वैधव्यात् खिन्ना कामपत्नी रती पार्वतीं प्रार्थितवती। तदा कामपीठे तपः तप्त्वा पार्वती कामं पुनः उज्जीवितवती। मात्रा मेनया पित्रा हिमवता च सा गृहम् आनीता। तत्र सा पुनः भर्त्रा सह रममाणा अभवत्।"
"तावता शुम्भः निशुम्भश्च द्वौ दैत्यौ तपसा ब्रह्मणः वरं लब्धवन्तौ यत् देवदानमानवेषु कोपि आवां मारयितुं समर्थः न स्यादिति। ताभ्यां त्रासिताः देवाः विष्णुप्रमुखाः महादेवं प्रति गत्वा रहसि तं दैत्यनाशाय प्रार्थितवन्तः।"
महादेवः तेभ्यः अभयदानं दत्त्वा उक्तवान् यत् कालेन एते दानवौ यथा निषूदितौ स्यातां तथा उपायः विधीयते। एवमुक्त्वा महेश्वरः पुनश्च अन्तःपुरे देव्या सह रममाणः अभवत्। महेश्वरेण प्रीत्या यदा मर्मलक्ष्येण काली इति देव्याः निन्दा कृता तदा देवं प्रीणयितुं काली स्वत्वचम् त्यक्तवती। स्वेच्छया यत्र तया चर्म त्यक्तं तत्क्षेत्रं महाकाशीनाम्ना प्रख्यातम् अभवत्। तस्याः त्वगेव त्वक्कौशिकी इति नामिकायां देव्यां परिणता अभवत्। सा विन्ध्यवासिनी देवी तत्र तपः कृत्वा अनन्तरं शुम्भनिशुम्भदत्यौ अहन्। देव्याः वर्णः तपसा गौरः अभवत्। अतः सा गौरी इति प्रख्याता अभवत्।"

"कालक्रमेण देव्या गणेशकार्तिकेयौ द्वौ पुत्रौ जनितौ। तौ पूर्वापराधक्षालनार्थं देवीगर्भसम्भूतौ नारायणचतुर्मुखौ स्तः इति आगमविदः मन्यन्ते। पित्रोः लालनरक्षणे तौ बाललीलामग्नौ अवर्धताम्।"

श्री अभिजित् तोडकरः
abhitdkr9@gmail.com